

Spis treści

Przedmowa	11
1. Kurhany – dziedzictwo kultury	15
1.1. Kurhany światowym dziedzictwem (<i>Barbara Sudnik-Wójcikowska</i>)	15
1.2. Kurhany – budowa i symbolika (<i>Aleksandra Rowińska, Barbara Sudnik-Wójcikowska</i>)	19
1.3. Kurhany południowo-wschodniej Europy a kultury koczowników (<i>Aleksandra Rowińska</i>)	22
1.4. Kurhany południowo-wschodniej Europy w badaniach archeologicznych (<i>Aleksandra Rowińska</i>)	26
1.5. Kurhany a sztuka	29
1.5.1. Sztuka w kurhanach – motywy roślinne w sztuce scytyjskiej (<i>Halina Galera, Aleksandra Rowińska</i>)	29
1.5.2. Kurhany południowo-wschodniej Europy jako motyw w sztuce i literaturze (<i>Maria Zachwatowicz, Ivan I. Moysiienko</i>)	36
2. Kurhany południowo-wschodniej Europy w badaniach florystycznych	39
2.1. Historyczna eksploracja florystyczna i współczesne badania flory ukraińskich kurhanów (<i>Ivan I. Moysiienko, Barbara Sudnik-Wójcikowska</i>)	39
2.2. Polsko-ukraińskie badania flory kurhanów w latach 2004–2011 (<i>Barbara Sudnik-Wójcikowska, Ivan I. Moysiienko</i>)	40
2.2.1. Charakterystyka terenu objętego badaniami	41
2.2.2. Założenia metodyczne	49
2.2.2.1. Określenie składu i struktury współczesnej flory kurhanów	51
2.2.2.2. Ocena zróżnicowania siedliskowego i geograficznego flory kurhanów	51
2.2.2.3. Oszacowanie wartości florystycznej kurhanów.	52
2.2.2.4. Ocena flory kurhanów na tle flory enklaw dobrze zachowanej roślinności naturalnej	53

2.2.2.5. Ocena procesu synantropizacji flory na kurhanach w mikrosiedliskach i strefach klimatyczno-roślinnych.	54
2.2.3. Najważniejsze wyniki	54
2.2.3.1. Kurhany jako mikrocentra różnorodności biologicznej – charakterystyka całości flory kurhanów	54
2.2.3.2. Zróżnicowanie geograficzne i siedliskowe flory kurhanów	68
2.2.3.3. Kurhany jako refugia flory stepowej – sozofity na kurhanach w różnych mikrosiedliskach i strefach klimatyczno-roślinnych	85
2.2.3.4. Flora kurhanów na tle flory enklaw dobrze zachowanej roślinności naturalnej.	91
2.2.3.5. Kurhany jako obiekt oddziaływań antropogenicznych – synantropy na kurhanach w różnych mikrosiedliskach i strefach klimatyczno-roślinnych.	96
2.2.4. Podsumowanie badań florystycznych	98

3. Kurhany we współczesnych badaniach przyrodniczych – aktualna problematyka i kierunki dalszych badań.

3.1. Kurhany w badaniach fitogeograficznych (<i>Ivan I. Moysiienko, Barbara Sudnik-Wójcikowska</i>).	102
3.2. Kurhany w badaniach ekologiczno-krajobrazowych (<i>Maria Zachwatowicz</i>).	102
3.2.1. Kurhany jako obiekt badań ekologii przestrzennej	102
3.2.1.1. Ocena zmian struktury pokrycia terenu w okresie ostatnich 200 lat	105
3.2.1.2. Ocena występowania oraz kondycji gatunków i zbiorowisk stepowych w poszczególnych elementach mozaiki krajobrazowej	105
3.2.1.3. Poszukiwanie relacji między charakterystyką mozaiki krajobrazowej a strukturą genetyczną populacji – ocena łączności funkcjonalnej	106
3.2.1.4. Planowanie optymalnych sieci powiązań w krajobrazie	106
3.3. Kurhany w badaniach ekologicznych.	107
3.3.1. Izolacja kurhanów a problem skuteczności krótko- i długodystansowej dyspersji pyłku oraz diaspor (<i>Iwona Dembiczy</i>)	107
3.3.1.1. Dyspersja pyłku	108
3.3.1.2. Dyspersja diaspor	111
3.3.2. Współczesne zróżnicowanie gleb na kurhanach (<i>Ivan I. Moysiienko, Barbara Sudnik-Wójcikowska</i>)	113
3.3.3. Rola wskaźnikowa roślin naczyniowych i porostów na kurhanach (<i>Barbara Sudnik-Wójcikowska, Ivan I. Moysiienko</i>).	114
3.4. Kurhany w badaniach paleoekologicznych (<i>Ivan I. Moysiienko, Barbara Sudnik-Wójcikowska</i>)	115

3.4.1. Rekonstrukcje dawnej szaty roślinnej	115
3.4.2. Rekonstrukcje gleb kopalnych i paleoklimatu.	115
4. Kurhany a działania na rzecz ochrony przyrody	117
4.1. Zagrożenia kurhanów: aspekty prawne i działania na rzecz ich ochrony (<i>Ivan I. Moysiienko, Barbara Sudnik-Wójcikowska</i>)	117
4.1.1. Aktualność pierwotnej funkcji kurhanów	117
4.1.2. Kurhany a rozwój rolnictwa i urbanizacja.	121
4.1.3. Inwazyjność współczesnych badań naukowych na kurhanach	121
4.1.4. Pożary i wypas a „sukcesja rezerwatowa” na kurhanach	126
4.1.5. Nowe wyzwania	126
4.2. Antropogeniczne elementy ukraińskiego krajobrazu: pola, kurhany i pasy wiatrochronne – a problem restytucji stepów (<i>Barbara Sudnik- -Wójcikowska, Ivan I. Moysiienko</i>)	130
Podsumowanie	139
Literatura	143
Wykaz skrótów i terminów	153
Streszczenia	156
Streszczenie	156
Резюме	167
Summary	179
Spis tabel	189
Spis rycin	190
Notki o autorach	193